

THÁCH THỨC CỦA GIẢNG VIÊN ĐỐI VỚI DẠY HỌC TRỰC TUYẾN TRONG BỐI CẢNH ĐẠI DỊCH COVID-19 TẠI CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN¹

TS NGUYỄN THỊ LAN

Đại học Khoa học xã hội và nhân văn, Hà Nội

1. Mở đầu

Đào tạo trực tuyến (e-learning) không phải là một hình thức mới hay xa lạ ở nhiều nước, đặc biệt ở các nước có nền giáo dục phát triển như các quốc gia ở châu Âu, Úc, Mỹ... Tuy nhiên ở nhiều quốc gia, đặc biệt là các nước đang và chậm phát triển thì đào tạo trực tuyến mặc dù đã tồn tại nhưng vẫn còn xa lạ với khá nhiều người. Trong thời kỳ Cách mạng 4.0 hiện nay, đào tạo trực tuyến đã và đang trở thành xu thế của giáo dục thế giới. Đại dịch Covid-19 có thể coi là một cú hích khiến sự chuyển đổi từ giảng dạy truyền thống sang trực tuyến diễn ra nhanh hơn trên toàn thế giới.

Hiện nay, sự bùng phát của đại dịch toàn cầu Covid-19 đang gây nên những xáo trộn cho hệ thống giáo dục trên toàn thế giới. Covid-19 là một bệnh truyền nhiễm cao do hội chứng hô hấp cấp tính nghiêm trọng coronavirus 2 (SARS-CoV-2), có nguồn gốc ở thành phố Vũ Hán của Trung Quốc. Covid chủ yếu lây lan giữa các cá nhân trong khi tiếp xúc gần. Dịch bệnh đã gây nên cuộc khủng hoảng y tế, xã hội toàn cầu lớn nhất hiện nay. Đại dịch khiến cho các trường học trên thế giới phải đóng cửa để phòng ngừa sự lây lan của virut. Do vậy, trong nỗ lực giảm thiểu tác động của đại dịch với ngành giáo dục, tại hầu hết các nước trên thế giới, các lớp học trực tiếp kiểu truyền thống đã được chuyển sang các lớp học hoàn toàn trực tuyến như một sự thay thế. Do đại dịch Covid-19, hầu hết các

cơ sở giáo dục trên toàn thế giới đều phải thay đổi quy trình dạy và học và nỗ lực chuẩn bị cho chương trình đào tạo trực tuyến để đảm bảo việc học tập được tiếp tục không bị gián đoạn. Sự thay đổi một cách nhanh chóng và không có kế hoạch này trong giáo dục đã gây nhiều khó khăn đối với giảng viên và học viên trên toàn thế giới. Tuy vậy, trên thực tế, một số cơ sở giáo dục, đặc biệt là các cơ sở giáo dục tại các quốc gia phát triển, đã không phải đối mặt với các nhiệm vụ khó khăn hoặc thách thức trong quá trình chuyển đổi này bởi vì họ đã triển khai đào tạo trực tuyến (e-learning) hoặc học tập kết hợp (Blended learning) từ trước khi xảy ra đại dịch². Do vậy, giảng viên và sinh viên đã có kinh nghiệm để thực hiện các khóa học trực tuyến, kể cả các khóa học trực tuyến hoàn toàn. Tuy nhiên, tại nhiều cơ sở giáo dục trên thế giới, đặc biệt tại các quốc gia chậm hoặc đang phát triển, như ở Việt Nam, nơi đào tạo trực tuyến là khá xa lạ, thì giảng viên và sinh viên vẫn chưa sẵn sàng thích ứng và gặp nhiều khó khăn với những sự thay đổi này. Bài viết nhằm tìm hiểu về những thách thức đối với giảng viên trong dạy học trực tuyến tại các quốc gia đang phát triển trong bối cảnh đại dịch Covid-19, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm hạn chế những thách thức đối với giảng viên ở các nước đang phát triển, nói chung và ở Việt Nam nói riêng, đồng thời góp phần cho sự chuẩn bị sẵn sàng của đội ngũ giảng viên, tăng cường khả năng thích ứng với những tình huống bất

ngờ, tương tự như Covid-19 có thể xảy ra trong tương lai.

2. Một số thách thức của giảng viên với dạy học trực tuyến trong bối cảnh đại dịch Covid-19

Trong hệ thống giáo dục, giảng viên có vai trò quan trọng, là trung tâm trong giảng dạy trực tuyến. Giảng viên đóng vai trò quan trọng trong trải nghiệm thực hành trực tuyến thành công bằng cách ảnh hưởng và thúc đẩy người học³. Do vậy, giảng viên cần được chuẩn bị tốt để giảng dạy trong một môi trường mới. Việc chuẩn bị tốt và sẵn sàng là khía cạnh quan trọng đối với sự thành công để thực hiện các chương trình đào tạo trực tuyến. Tuy nhiên, đây là hình thức đào tạo còn mới mẻ, đặc biệt tại các nước đang phát triển. Trong bối cảnh chuyển đổi đột ngột không có kế hoạch, không có sự chuẩn bị như trong thời kỳ Covid-19, điều này gây ra nhiều khó khăn, thách thức cho giảng viên. Một số thách thức chính mà giảng viên gặp phải với giảng dạy trực tuyến trong bối cảnh Covid-19 tại các quốc gia đang phát triển là:

Thứ nhất, thách thức về sự thiếu hụt về cơ sở hạ tầng kỹ thuật, kết nối internet, cơ sở vật chất, trang thiết bị học tập

Việc dạy và học trực tuyến đòi hỏi phải có cơ sở hạ tầng kỹ thuật đầy đủ. Trong đó, kết nối internet phải bảo đảm thường xuyên, liên tục và ổn định. Ngoài ra, các chủ thể có liên quan gồm giảng viên, sinh viên phải có một số phương tiện cần thiết như máy tính, máy tính bảng, điện thoại thông minh, có thể kết nối vào chương trình học một cách nhanh chóng, kịp thời, đáng tin cậy. Tất cả những điều này là những thách thức không nhỏ với giảng viên tại các nước đang phát triển.

Adnan & Anwar (2020) trong nghiên cứu tại Pakistan, Dhawan (2020) trong nghiên cứu tại Ấn Độ, đều cho rằng, tiếp cận các thiết bị học tập như máy tính xách tay, máy tính bảng và truy cập vào dữ liệu có kết nối internet được coi là rào cản đối với quá trình dạy học trực tuyến tại các nước này. Dạy học trực tuyến là một quá trình gồm hai chủ thể chính là giảng viên và sinh viên, nên chỉ cần một trong hai chủ thể không có kết nối internet ổn định thì quá trình dạy - học cũng không thể diễn ra. Kết nối internet kém, không ổn định hoặc không có kết nối internet tại

nhiều khu vực khó khăn, vùng sâu vùng xa, lại là vấn đề khá phổ biến ở các nước đang phát triển - nơi hệ thống viễn thông và công nghệ thông tin còn chưa phát triển và rất thiếu ổn định. Nghiên cứu của Aboagye và cộng sự tại Ghana (2020) và nghiên cứu của Chang và Fang (2020) tại Trung Quốc, cũng chỉ ra rằng, 60% - 70% giảng viên được hỏi khẳng định: "Tốc độ và độ ổn định của mạng internet kém", là một thách thức không nhỏ với việc truy cập vào các chương trình dạy - học trực tuyến. Nghiên cứu của Qamar và cộng sự (2021) tại Pakistan, cũng chỉ ra rằng, thiếu kết nối internet ổn định chính là trở ngại trong việc vận hành có hiệu quả các buổi học trực tuyến, đặc biệt là tại các vùng sâu, vùng xa, vùng có điều kiện đặc biệt khó khăn. Như vậy, có thể thấy không có kết nối internet nhanh chóng, ổn định là yếu tố cản trở hàng đầu đến việc dạy và học trực tuyến trong thời kỳ bùng phát đại dịch Covid-19.

Bên cạnh vấn đề về sự sẵn có và hiệu quả của mạng internet, cơ sở vật chất, trang thiết bị học tập cơ bản như máy tính, máy tính bảng, máy tính xách tay, điện thoại thông minh... cũng là những phương tiện quan trọng để đảm bảo việc dạy và học trực tuyến được thông suốt. Tuy vậy, tại những nước đang phát triển, đặc biệt là ở những vùng cao, vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn, giảng viên còn gặp không ít trở ngại trong việc sở hữu các trang thiết bị dạy, học và kết nối internet. Một số nghiên cứu cũng cho rằng, giảng viên gặp khó khăn khi làm việc tại nhà do không đủ trang thiết bị và cơ sở vật chất để hỗ trợ giảng dạy⁴.

Thứ hai, thách thức của môi trường đào tạo đòi hỏi những kỹ năng đa dạng, đặc thù ở giảng viên

Trong kỷ nguyên mới của giảng dạy trực tuyến, giảng viên và sinh viên dần chuyển đổi từ lớp học truyền thống sang môi trường học tập trực tuyến. Áp lực càng đè nặng lên vai đội ngũ giảng viên. Họ được yêu cầu không chỉ là chủ thể đem kiến thức, thông tin, kỹ năng đến cho người học mà còn là chủ thể nắm vững kỹ thuật để điều hành hệ thống các phương tiện truyền tin, bảo đảm hệ thống này hoạt động ổn định đạt hiệu quả cao nhất. Do vậy, giảng viên không chỉ cần khả năng sư phạm mà còn là một nhà kỹ nghệ điều khiển mạng thông tin nhằm đạt được những mục tiêu của bài giảng.

Vai trò của người giảng dạy trực tuyến phải hợp nhất nhiều chức năng như truyền thông, giao tiếp, vận động, thực hành trong một môi trường vừa thực lại vừa ảo. Trong đó, giảng viên vừa giao tiếp trực tiếp với sinh viên qua mạng, lại vừa đóng vai trò định hướng cho các hành động của họ từ xa. Ở đây, các kỹ năng giao tiếp đã được thay đổi để phù hợp với mô hình học tập trực tuyến. Nó đòi hỏi cả giáo viên và sinh viên phải chủ động, tự giác, sáng tạo trong cả giảng dạy và học tập cho phù hợp với việc quản lý thời gian lẫn không gian theo mô hình giao tiếp mới với các kỹ thuật quản lý ảo và khả năng thu hút sinh viên thông qua giao tiếp ảo.

Giảng dạy trong không gian mạng đòi hỏi người hướng dẫn phải vượt ra khỏi mô hình sư phạm cũ sang mô hình mới. Để thích ứng với sự thay đổi này đòi hỏi sự hợp tác chặt chẽ giữa giảng viên và sinh viên. Phương pháp học trực tuyến phải là phương pháp học tập dựa trên vấn đề, học tập dựa trên dự án, học tập dựa trên kịch bản... Ở đây, vai trò của giảng viên phải chuyển từ giảng dạy kiến thức đơn thuần thành người hướng dẫn, điều hành lớp học trực tuyến với việc phát huy tối đa vai trò của người học⁵. Nguyên lý, người học là trung tâm của quá trình học tập càng được nhấn mạnh trong quá trình giảng dạy trực tuyến này.

Thực tế ở các nước đang phát triển cho thấy, do sự bùng phát Covid-19, sự chuyển đổi quá nhanh sang học trực tuyến, nhiều giảng viên không có đủ thời gian để thích ứng với nền tảng giảng dạy học mới⁶. Thực tế, khi đại dịch bùng phát, một số cơ sở đào tạo không chuẩn bị kịp, một số chương trình học tập bị gián đoạn. Nhiều giảng viên chưa kịp chuẩn bị và được tập huấn đầy đủ về sư phạm, kỹ thuật... do vậy, họ khá lúng túng trong dạy học, nhất là hướng dẫn thực hành cho sinh viên. Đối với một bộ phận giảng viên, nhất là giảng viên dạy những môn học hay ngành học thiên hướng thực hành, thực tập thì đây là một thách thức đáng kể⁷.

Ngoài ra, giảng viên còn gặp những khó khăn khác, đặc biệt trong việc ứng phó với những sinh viên có thái độ học tập kém, không tự giác, thiếu kỷ luật⁸. Sinh viên có thói quen học truyền thống, kỹ năng và thực hành trực tuyến ở mỗi bộ phận sinh viên là khác nhau nên áp lực trong chuyển đổi sang

hình thức dạy học mới càng lớn với các giảng viên, nhất là với các trường hợp mà dịch Covid-19 đột ngột bùng phát.

Thứ ba, thách thức về xây dựng và thực hiện chương trình kiểm tra đánh giá

Kiểm tra, đánh giá trực tuyến được cho là một nhiệm vụ đầy thách thức đối với giảng viên, đặc biệt là về cách tránh đạo văn, gian lận trong khi kiểm tra⁹. Theo nghiên cứu của Qamar và cộng sự (2021), làm thế nào để đánh giá sinh viên chính xác kịp thời? Bộ tiêu chuẩn đánh giá như thế nào? Hình thức đánh giá ra sao để đảm bảo tính tôn nghiêm và bí mật của kỳ thi?... tất cả là những vấn đề đã, đang đặt ra đối với giảng viên và cả hệ thống giáo dục, đào tạo. Đại dịch Covid-19 bùng phát khiến hệ thống giáo dục trên toàn thế giới phải đóng cửa vào khoảng giữa kỳ học (tháng 3 - 2020), trong khi các hình thức kiểm tra đánh giá, các kế hoạch thi cử đã được xác định từ đầu mỗi kỳ học. Sự chuyển đổi đột ngột sang mô hình học tập mới, cách thức học tập mới khiến cho giảng viên lúng túng trong việc kiểm tra, đánh giá sinh viên thế nào, theo cách nào, để vẫn đảm bảo được chính xác, công bằng, minh bạch. Điều này đòi hỏi giảng viên phải xây dựng lại bộ đề thi, kiểm tra; phải tìm kiếm những hình thức, phương pháp tổ chức thi cử thích hợp. Do vậy, giảng viên cần phải thiết lập được một bộ công cụ đánh giá trực tuyến tiêu chuẩn khoa học và chính xác.

Bên cạnh đó, giảng viên còn gặp khó khăn trong việc quản lý, giám sát sinh viên, duy trì sự tham gia của sinh viên trong lớp học. Bởi lớp học là hoàn toàn trực tuyến, nên việc quan sát và duy trì sự tham gia của sinh viên cũng gây khó khăn cho giảng viên¹⁰.

Thứ tư, thách thức do hạn chế tương tác và do không phù hợp với những môn học đòi hỏi phát triển các kỹ năng thực hành

Do hình thức học trực tuyến nên việc quản lý lớp học của giảng viên cũng gặp nhiều khó khăn. Ví dụ: làm thế nào để quản lý lớp học cũng như duy trì sự chú ý của học sinh trong các lớp học trực tuyến? Bên cạnh đó, một vấn đề quan trọng mà giảng viên phải đối mặt là khó khăn trong việc đảm bảo sự tương tác của người học trong suốt quá trình học trực tuyến. Bởi học trực tuyến được triển khai tại nhà, do vậy, giảng viên và sinh viên, để đạt được kết quả giảng

dạy cũng như học tập hiệu quả cần xác định được động lực cho bản thân, kiên nhẫn, kỷ luật tự giác, biết cách quản lý thời gian và kỹ năng giao tiếp¹¹.

Một nghiên cứu tại các trường đại học tư thục ở Indonesia đã khẳng định rằng, trong dạy học trực tuyến, sự tương tác giữa giảng viên và học viên thấp hơn so với lớp học truyền thống¹². Tác giả cũng nhấn mạnh rằng việc thiếu tương tác, các vấn đề trực trặc về kỹ thuật khiến sinh viên kém tích cực hơn. Đây là một trong những bất lợi chính trong quá trình dạy học trực tuyến. Điều này gây không ít khó khăn cho giảng viên trong việc duy trì lớp học, giúp chất lượng học tập đạt tốt.

Bên cạnh đó, một thách thức khác đặt ra cho giảng viên đó là học trực tuyến không phải là hình thức học thích hợp cho các học phần đòi hỏi thực hành. Ngoài các hoạt động hỏi, trả lời, nhiều bài giảng còn cần làm các bài tập tình huống, các thí nghiệm, làm các hoạt động thực hành... Những hoạt động này trong giảng dạy trực tuyến, rõ ràng không dễ dàng. Daniel Hermawan (2021) cũng cho rằng, trong dạy học trực tuyến, giảng viên gặp khó khăn không nhỏ trong việc triển khai và phát triển kỹ năng thực hành cho sinh viên. Điều này cũng phù hợp với những kết luận được rút ra trong nghiên cứu thực hiện với sinh viên tại trường cao đẳng y tế Pakistan¹³: học trực tuyến gây ra khó khăn đối với sinh viên, đặc biệt là sinh viên năm cuối khi mà thực tập, thực hành chiếm phần lớn thời gian. Như vậy là, trong môi trường học trực tuyến thì việc triển khai các học phần mang định hướng thực hành là một thách thức không nhỏ đối với giảng viên.

Thứ năm, thách thức về các vấn đề liên quan đến sức khỏe tâm thần

Các vấn đề sức khỏe tâm thần liên quan đến Covid-19 và sự chuyển đổi nhanh từ học trên lớp sang học trực tuyến cũng là một trong những thách thức mà giảng viên phải đối mặt. Những vấn đề như vậy bao gồm căng thẳng, lo âu, trầm cảm xảy ra do thay đổi lối sống khá đột ngột và không chắc chắn về tương lai. Một nghiên cứu khác tại Trung Quốc cũng đã chỉ ra rằng cả giảng viên và sinh viên được hỏi đều đã từng lo lắng vì Covid-19 bùng phát; thậm chí nhiều giáo viên và học sinh đã bất an khi được tin người thân hoặc bạn bè bị nhiễm Covid-19¹⁴.

Nghiên cứu của Aini (2020) cho rằng, cách ly xã hội do Covid -19, khiến cả giảng viên và sinh viên đều phải sống và làm việc tại nhà trong thời gian dài khiến nhiều người cảm thấy bị cô đơn. Đây là tâm trạng của không ít người khiến việc giảng dạy và học tập thiếu hứng thú. Giao tiếp giữa thầy trò chỉ qua môi trường ảo, khiến cho kết quả học tập có chiều hướng giảm sút. Có thể coi đây là một thách thức nữa với việc giảng dạy trực tuyến của giảng viên trong điều kiện dịch Covid-19 còn đang diễn biến phức tạp hiện nay.

Thứ sáu, thách thức về thời gian

Về mặt hoạt động, giảng viên cần dành nhiều thời gian hơn để chuẩn bị cho dạy học trực tuyến so với học kiểu truyền thống. Do đó khối lượng công việc chuẩn bị nhiều hơn; cường độ tập trung cho hoạt động giảng dạy và quản lý lớp lớn hơn (Aini, 2020). Như vậy, thời gian hạn chế cũng là trở ngại ảnh hưởng đến sự sẵn sàng của giảng viên trong việc triển khai dạy học trực tuyến, cũng như hiệu quả của việc học trực tuyến.

Sáu nội dung này là những thách thức cơ bản mà giảng viên gặp phải trong quá trình triển khai dạy học trực tuyến tại các nước đang phát triển trong bối cảnh địa dịch Covid-19 hiện nay.

3. Một số giải pháp nhằm tăng cường hiệu quả ứng phó của giảng viên với dạy học trực tuyến trong bối cảnh dịch Covid-19

Ở Việt Nam, cũng như ở nhiều nước đang phát triển khác, đội ngũ giảng viên cũng đang gặp phải những thách thức không hề nhỏ trong quá trình chuyển đổi sang dạy học trực tuyến khi bùng phát đại dịch Covid-19. Vấn đề là, cần thực hiện những giải pháp nào để khắc phục những khó khăn, đáp ứng các thách thức, bảo đảm việc chuyển đổi thành công, có hiệu quả hoạt động giáo dục, đào tạo trong điều kiện tình hình dịch bệnh còn diễn biến phức tạp và đáp ứng với yêu cầu giáo dục đang dần chuyển đổi trong thời đại Cách mạng khoa học công nghệ 4.0, kinh tế tri thức và toàn cầu hóa. Căn cứ vào những phân tích tại một số nước đang phát triển ở trên, vận dụng vào điều kiện Việt Nam, có thể thực hiện một số giải pháp sau:

Thứ nhất, đẩy mạnh đầu tư phát triển, hoàn thiện cơ sở hạ tầng, kỹ thuật thông tin trên phạm vi quốc

gia; chú ý đặc biệt trong các cơ sở giáo dục đào tạo; bảo đảm hệ thống cơ sở hạ tầng hoạt động ổn định, thông suốt. Trước hết, cần đầu tư phát triển hệ thống mạng quốc gia, đảm bảo kết nối internet dễ dàng, nhanh chóng, thuận tiện. Phát triển hệ thống e-learning thân thiện với người dùng, dễ sử dụng và đơn giản, giúp giảng viên và sinh viên có thể triển khai dạy và học trực tuyến một cách hiệu quả. Đầu tư công nghệ thông tin và ứng dụng công nghệ thông tin phù hợp với từng cấp học, ngành học; chú ý đầu tư nâng cấp hạ tầng phục vụ đào tạo trực tuyến cho cả các cơ sở giáo dục ở các vùng cao, vùng xa, vùng khó khăn. Nâng cao cơ hội tiếp cận cho người dân, giảm bớt bất bình đẳng trong tiếp cận đào tạo trực tuyến.

Khuyến khích các địa phương, từng cơ sở đào tạo, các gia đình có giáo viên, học sinh đầu tư phát triển mạng thông tin, mua sắm trang thiết bị, máy vi tính, sử dụng điện thoại thông minh phục vụ cho quá trình học tập trực tuyến; bảo đảm khi cần, mỗi chủ thể trong hệ thống giáo dục, đào tạo có đủ điều kiện để tiếp cận và thực hiện việc dạy và học trực tuyến.

Thứ hai, cần sớm xây dựng và ban hành hành lang pháp lý cho cả quá trình dạy và học trực tuyến, nhất là với các hoạt động kiểm tra, đánh giá, khảo thí nhằm tạo tiền đề thúc đẩy mô hình dạy và học này phát triển không chỉ trong giai đoạn dịch bệnh mà cả giai đoạn sau này. Hành lang pháp lý này phải bao gồm cả những nội quy, quy định quá trình dạy và học ở từng cơ sở giáo dục, đào tạo trong sự phù hợp với những ngành học, môn học, đối tượng học tập cụ thể. Những quy định này phải được bảo đảm bằng các quy định hướng dẫn cụ thể và rõ ràng đối với hình thức dạy và học này.

Thứ ba, với giảng viên, cần dựa vào đặc điểm và nhu cầu giảng dạy trực tuyến ở từng cấp học, ngành học mà chủ động xây dựng chương trình, giáo trình, giáo khoa và tài liệu giảng dạy phù hợp. Thực hiện việc giảng dạy trực tuyến có hiệu quả khi cần. Đồng thời, ở từng cơ sở đào tạo, cần xây dựng và thực hiện kế hoạch giảng dạy trực tuyến; tập huấn các nội dung và phương pháp giảng dạy này cho đội ngũ giáo viên. Hỗ trợ giảng viên các kỹ năng cần thiết trong dạy học trực tuyến như kỹ năng quản lý, sử dụng công nghệ thông tin, mạng xã hội; kỹ năng giảng dạy trực tuyến, phương pháp quản lý lớp học

trực tuyến và kỹ năng xử lý các tình huống bất ngờ trong giảng dạy trực tuyến. Trên cơ sở này mà từng bước nâng cao kỹ năng nghiên cứu, giảng dạy và quản lý các chương trình giáo dục trực tuyến.

Thứ tư, khuyến khích mô hình dạy học kết hợp (blended learning) bởi đó là sự kết hợp tốt nhất của cả hai loại hình giảng dạy hiện có. Trong đó, nhấn mạnh phát triển hệ thống quản lý học trực tuyến (LMS) cho phép phân phối nhanh chóng, hiệu quả các tài liệu e-learning tới người học với quy mô lớn, đồng thời hỗ trợ công tác quản lý vận hành lớp học một cách dễ dàng, chuẩn xác để có thể điều chỉnh kịp thời, thực hiện việc đánh giá quá trình đào tạo toàn diện và hiệu quả.

Thứ năm, đào tạo cần nhấn mạnh phương châm: lấy người học làm trung tâm. Tất cả mọi chương trình, nội dung, kế hoạch dạy và học phải được thiết kế và phát triển xoay quanh chủ thể quan trọng nhất là người học. Muốn vậy, cần phân tích người học để biết họ là ai, nhu cầu, kỳ vọng của họ thế nào? Điều kiện phương tiện nào đã có? Khả năng sử dụng? Để thiết kế khóa học phù hợp với từng đối tượng. Đồng thời nâng cao khả năng giám sát, kiểm tra, đánh giá quá trình học tập trực tuyến để có những chế tài xử lý, nâng cao trách nhiệm của người học.

Các giải pháp trên cần được thực hiện đồng bộ để mang lại hiệu quả cao, thực tế, thúc đẩy đào tạo trực tuyến tại Việt Nam và chuẩn bị điều kiện cho việc đưa nền giáo dục, đào tạo hội nhập và bắt kịp tiến trình phát triển của giáo dục thế giới, ngay cả trong điều kiện hết dịch Covid-19. Đối với Việt Nam, điều này sẽ góp phần đổi mới mạnh mẽ các phương thức dạy học kết hợp ứng dụng công nghệ hiện đại, khai thác tiềm năng tài nguyên giáo dục trong nước và trên thế giới; góp phần hoàn thiện nền giáo dục Việt Nam, hướng tới xây dựng một xã hội học tập công bằng, phát triển, tiến bộ cho mọi công dân.

1. Nghiên cứu này được tài trợ bởi Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn (Hà Nội) trong đề tài mã số CS.2020.09.
 2. Junus, Kasiyah; Santoso, Harry B.; Putra, Panca O.H.; Gandhi, Arfive; Siswantining, Titin: *Lecturer Readiness for Online Classes during the Pandemic: A Survey Research*, *Educ. Sci.* 11, no. 3: 139. <https://doi.org/10.3390/educsci11030139>, 2021.

3. Maatuk, A.M., Elberkawi, E.K., Aljawarneh, S. *et al*: *The Covid-19 pandemic and E-learning: challenges and opportunities from the perspective of students and instructors*. J Comput High Educ (2021), <https://doi.org/10.1007/s12528-021-09274-2>, 2021.
4. Sahu P: *Closure of Universities Due to Coronavirus Disease 2019 (Covid-19): Impact on Education and Mental Health of Students and Academic Staff*, Cureus 12(4): e7541. doi:10.7759/cureus.7541, 2020.
5. Phan, 2017.
- (6, 7. Chen T, Peng L, Yin X, Rong J, Yang J, Cong G: *Analysis of User Satisfaction with Online Education Platforms in China during the Covid-19 Pandemic*, Healthcare (Basel). 8(3):200. Published 2020 Jul 7. doi:10.3390/healthcare8030200, 2020.
8. Bao, Wei: *Covid-19 and online teaching in higher education: A case study of Peking University*, Human Behavior and Emerging Technologies 2, no. 2 (2020): 113-115, <https://doi.org/10.1002/hbe2.191>
9. Sahu P: *Closure of Universities Due to Coronavirus Disease 2019 (Covid-19): Impact on Education and Mental Health of Students and Academic Staff*, Cureus 12(4): e7541. doi:10.7759/cureus.7541, 2020.
10. Aini, Q., Budiarto, M., and Putra, P. O. H: *Exploring E-learning Challenges During the Global Covid-19 Pandemic: A Review*, Jurnal Sistem Informasi (Journal of Information System) (16:2), 2020, pp. 57 - 65.
11. Qamar, Khadija, Faiza Kiran, Muhammad Khan, Sayed Raza, Maria Iram, and Ayesha Rauf: *Challenges of e-learning faced by medical teachers and students during Covid-19 pandemic*, Pafmj71 (Suppl-1), S3-9, <https://doi.org/10.51253/pafmj.v71iSuppl-1.6191>, 2021.
12. Daniel Hermawan: *The Rise of E-Learning in Covid-19 Pandemic in Private University: Challenges and Opportunities*, IJORER: International Journal of Recent Educational Research, 2(1), 86-95. <https://doi.org/10.46245/ijorer.v2i1.77>, 2021.
13. Qamar, Khadija, Faiza Kiran, Muhammad Khan, Sayed Raza, Maria Iram, and Ayesha Rauf: *Challenges of e-learning faced by medical teachers and students during Covid-19 pandemic*, Pafmj71 (Suppl-1), S3-9, <https://doi.org/10.51253/pafmj.v71iSuppl-1.6191>, 2021.
14. Praghlapati, Andria: *Covid impact on students*, DOI:10.35542/osf.io/895ed, 2020.

PHÂN BIỆT KHUNG LÝ THUYẾT, KHUNG KHÁI NIỆM....

Tiếp theo trang 55

một cấu trúc rõ ràng, hợp lý xoay quanh câu hỏi và giả thuyết cần khám phá, hoặc kiểm định trong nghiên cứu.

1. Vũ Cao Đàm: *Phương pháp luận nghiên cứu khoa học*, Nxb GDVN, H, 2011.
2. Grant, C. & Osanloo, A.: *Understanding, Selecting, and Integrating a Theoretical Framework in Dissertation Research: Creating the Blueprint for your 'House'*, Administrative Issues Journal, Vol. 4, Issue 2, 2014.
3. Anol Bhattacharjee: *Social science research: Principles, methods, and practices*, University of South Florida, USA, 2012.
4. Nguyễn Văn Quyết, Nguyễn Quý Thanh: *Phương pháp nghiên cứu xã hội học*, Nxb Đại học quốc gia Hà Nội, 2012.
- 5, 6. Grant, C. & Osanloo, A.: *Understanding, Selecting, and Integrating a Theoretical Framework in Dissertation Research: Creating the Blueprint for your 'House'*, Administrative Issues Journal, Vol. 4, Issue 2, 2014.
7. Crawford Linda M: *Research design and methods: An Applied guide for the scholar-practitioner, Chapter 3*, p. 35, 2019.
8. Maxwell, J.: *Qualitative Research Design: An Interactive Approach (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage, 2004.
9. Crawford Linda M: *Research design and methods: An Applied guide for the scholar-practitioner, Chapter 3*, p. 35, 2019.
11. Grant, C. & Osanloo, A.: *Understanding, Selecting, and Integrating a Theoretical Framework in Dissertation Research: Creating the Blueprint for your 'House'*, Administrative Issues Journal, Vol. 4, Issue 2, 2014.
12. Crawford Linda M: *Research design and methods: An Applied guide for the scholar-practitioner, Chapter 3*, p. 35, 2019.
13. Grant, C. & Osanloo, A.: *Understanding, Selecting, and Integrating a Theoretical Framework in Dissertation Research: Creating the Blueprint for your 'House'*, Administrative Issues Journal, Vol. 4, Issue 2, 2014.